Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

13. veljače 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Poljoprivreda – Zajednička poljoprivredna politika – Uredba (EZ) br. 1782/2003 – Program jedinstvenih plaćanja – Članak 33. – Uredba (EZ) br. 795/2004 – Prava na plaćanje – Prihvatljivost za dodjelu potpore – Članak 15. – Pojam ‚podjela' – Smanjenje poljoprivrednih površina nakon privremene dodjele prava na plaćanje – Relevantnost tog smanjenja za konačnu dodjelu potpore"

U predmetu C-625/23,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija), odlukom od 17. srpnja 2023., koju je Sud zaprimio 12. listopada 2023., u postupku

Società Agricola Circe di OL Società Semplice,

protiv

ST, osobno i u svojstvu upravitelja društva s jednim članom Agricola Case Rosse di ST,

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA)

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, potpredsjednik Suda, u svojstvu predsjednika šestog vijeća, A. Kumin (izvjestitelj) i I. Ziemele, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za ST, osobno i kao upravitelj društva s jednim članom Agricola Case Rosse di ST, G. M. Masoni, *avvocato*,

– za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju M. Di Benedettoa i E. Feola, *avvocati dello Stato*,

* Jezik postupka: talijanski

– za Europsku komisiju, A. C. Becker i F. Moro, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Uredbe Vijeća (EZ) br. 1782/2003 od 29. rujna 2003. o utvrđivanju zajedničkih pravila za programe izravne potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i utvrđivanju određenih programa potpore za poljoprivrednike te o izmjeni uredaba (EEZ) br. 2019/93, (EZ) br. 1452/2001, (EZ) br. 1453/2001, (EZ) br. 1454/2001, (EZ) br. 1868/94, (EZ) br. 1251/1999, (EZ) br. 1254/1999, (EZ) br. 1673/2000, (EEZ) br. 2358/71 i (EZ) br. 2529/2001 (SL 2003., L 270, str. 1.) [neslužbeni prijevod], kao i članka 15. Uredbe Komisije (EZ) br. 795/2004 od 21. travnja 2004. o detaljnim pravilima za provedbu programa jedinstvenih plaćanja predviđenog Uredbom (EZ) br. 1782/2003 o utvrđivanju zajedničkih pravila za programe izravne potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i utvrđivanju određenih programa potpore za poljoprivrednike (SL 2004., L 141, str. 1.) [neslužbeni prijevod].

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između, s jedne strane, društva Società Agricola Circe di OL Società Semplice (u daljnjem tekstu: društvo Società Agricola Circe) i, s druge strane, ST-a, osobno i kao upravitelja društva s jednim članom Agricola Case Rosse di ST (u daljnjem tekstu: društvo Agricola Case Rosse) i Agenzie per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA) (Agencija za dodjelu potpora u poljoprivrednom sektoru, Italija), u pogledu konačne dodjele prava na plaćanje u okviru programa jedinstvenih plaćanja društvu Società Agricola Circe.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 1782/2003

3 Uredba br. 1782/2003 stavljena je izvan snage Uredbom Vijeća (EZ) br. 73/2009 od 19. siječnja 2009. o utvrđivanju zajedničkih pravila za programe izravne potpore za poljoprivrednike u okviru zajedničke poljoprivredne politike i utvrđivanju određenih programa potpore za poljoprivrednike, o izmjeni uredaba (EZ) br. 1290/2005, (EZ) br. 247/2006, (EZ) br. 378/2007 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1782/2003 (SL 2009., L 30, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 19., str. 199.).

4 U uvodnim izjavama 16., 21., 24., 25., 28., 29. i 30. Uredbe br. 1782/2003 navodilo se:

„(16) Identifikacija poljoprivrednih parcela predstavlja ključni element za pravilnu primjenu programa povezanog s površinom. […]

[…]

(21) Programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike predviđa se izravna potpora dohotku ponajprije kako bi se poljoprivrednicima osigurao primjeren životni standard. Taj je cilj usko povezan s očuvanjem ruralnih područja. Kako bi se izbjegla svaka neprihvatljiva dodjela sredstava Zajednice, potpora se ne bi smjela isplaćivati poljoprivrednicima koji su na umjetan način stvorili uvjete potrebne za ostvarenje prava na ta plaćanja.

[…]

(24) Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrede Zajednice i razvoj normi u području kvalitete prehrambenih proizvoda i zaštite okoliša nužno dovode do smanjenja institucionalnih cijena poljoprivrednih proizvoda i do povećanja troškova proizvodnje za poljoprivredna gospodarstva u [Europskoj] Zajednici. Radi ostvarenja navedenih ciljeva i promicanja održive poljoprivrede koja je više tržišno orijentirana, potrebno je prijeći s podrške proizvodnji na podršku proizvođaču, uvodeći nevezani sustav potpore dohotku za svako poljoprivredno gospodarstvo. Ipak ne mijenjajući iznose koji se stvarno isplaćuju poljoprivrednicima, odvajanje potpore od proizvodnje znatno će povećati učinkovitost potpore dohotku. Stoga jedinstveno plaćanje po gospodarstvu valja podvrgnuti standardima u području okoliša, sigurnosti hrane, zdravlja i dobrobiti životinja kao i održavanju gospodarstva u dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima.

(25) Taj bi sustav trebao objediniti niz postojećih izravnih plaćanja koja se isplaćuju poljoprivrednicima u okviru različitih programa u jedinstveno plaćanje utvrđeno na temelju prethodnih prava tijekom referentnog razdoblja, prilagođenih tako da se uzima u obzir potpuna provedba mjera uvedenih u okviru Programa 2000. i izmjena iznosa potpore predviđenih ovom Uredbom.

[…]

(28) Kako bi se poljoprivrednicima omogućilo da odaberu što će proizvoditi na svojem zemljištu, uključujući proizvode koji i dalje podliježu proizvodno vezanoj potpori, te kako bi se time poboljšala njihova usmjerenost na tržište, jedinstveno plaćanje ne bi trebalo biti uvjetovano određenom proizvodnjom. Međutim, kako bi se izbjeglo narušavanje tržišnog natjecanja, određene proizvode trebalo bi isključiti iz proizvodnje na zemljištu koje ispunjava uvjete za potporu.

(29) Kako bi se utvrdio iznos na koji poljoprivrednik mora imati pravo u okviru novog programa, potrebno je osloniti se na iznose koji su mu dodijeljeni tijekom referentnog razdoblja. […] Jedinstveno plaćanje trebalo bi utvrditi na razini poljoprivrednoga gospodarstva.

(30) Kako bi se olakšao prijenos prava na premiju, ukupan iznos na koji poljoprivredno gospodarstvo ima pravo treba podijeliti na više dijelova (prava na plaćanje) i vezati ga uz određeni broj hektara koji ispunjavaju uvjete za potporu koju treba utvrditi. Kako bi se izbjegli špekulativni prijenosi koji dovode do gomilanja prava na plaćanje koja ne odgovaraju poljoprivrednoj stvarnosti, za dodjelu potpore trebalo bi predvidjeti vezu između prava i određenog broja hektara koji ispunjavaju uvjete za potporu, kao i mogućnost ograničavanja prijenosa prava unutar regije. Trebalo bi utvrditi posebne odredbe za potporu koja nije izravno povezana s površinom, uzimajući u obzir specifičnu situaciju uzgoja ovaca i koza.” [neslužbeni prijevod]

5 Članak 1. te uredbe propisivao je:

„Ovom se Uredbom utvrđuju:

– […]

– potpore dohotku poljoprivrednika (u daljnjem tekstu: program jedinstvenih plaćanja),

– […]”

6 Članak 2. navedene uredbe propisivao je:

„Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) ‚poljoprivrednik’ znači fizička ili pravna osoba ili skupina fizičkih ili pravnih osoba, bez obzira na pravni status dodijeljen skupini i njezinim članovima na temelju nacionalnog prava, čije se poljoprivredno gospodarstvo nalazi na području Zajednice, […] i koja obavlja poljoprivrednu djelatnost.

(b) ‚gospodarstvo’ znači sve proizvodne jedinice kojima upravlja poljoprivrednik, a koje se nalaze na području iste države članice;

(c) ‚poljoprivredna aktivnost’ znači proizvodnja, uzgoj ili sadnja poljoprivrednih proizvoda, uključujući žetvu/berbu, mužnju, uzgoj stoke i držanje stoke radi uzgoja, ili održavanje zemljišta u dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima […]

[…]”

7 Člankom 33. Uredbe br. 1782/2003, naslovljenim „Prihvatljivost za dodjelu potpore”, predviđalo se:

„1. Poljoprivrednici imaju pristup programu jedinstvenih plaćanja:

[…]

3. Ako do spajanja dođe u referentnom razdoblju ili najkasnije do 31. prosinca godine koja prethodi godini primjene programa jedinstvenih plaćanja, poljoprivrednik koji upravlja novim gospodarstvom ima pristup programu jedinstvenih plaćanja pod istim uvjetima kao i poljoprivrednici koji su upravljali izvornim poljoprivrednim gospodarstvima.

Ako je do podjele došlo tijekom referentnog razdoblja ili najkasnije do 31. prosinca godine koja prethodi godini primjene programa jedinstvenih plaćanja, poljoprivrednici koji upravljaju poljoprivrednim gospodarstvima imaju razmjeran pristup programu jedinstvenih plaćanja pod istim uvjetima kao i poljoprivrednici koji su upravljali izvornim poljoprivrednim gospodarstvima.”

8 Člankom 36. stavkom 1. te uredbe bilo je određeno:

„Potpora dodijeljena u okviru programa jedinstvenih plaćanja isplaćuje se za prava na plaćanje utvrđena u poglavlju 3., kojima je pridružen jednak broj prihvatljivih hektara kao što su utvrđeni u članku 44. stavku 2.”

9 Članak 38. navedene uredbe predviđao je:

„Referentno razdoblje obuhvaća kalendarske godine 2000., 2001. i 2002.”

10 Poglavlje 3. Uredbe br. 1782/2003, naslovljeno „Prava na plaćanje”, sadržavalo je članak 43. te uredbe koji je bio naslovljen „Određivanje prava na plaćanje”, a koji je u stavku 1. propisivao:

„Ne dovodeći u pitanje članak 48., poljoprivrednici primaju pravo na plaćanje po hektaru, što se računa tako da se referentni iznos podijeli sa srednjim iznosom izračunatim za tri godine za ukupne hektare koji su dali pravo, tijekom referentnog razdoblja, na izravna plaćanja čiji se popis nalazi u Prilogu VI.

Ukupni broj prava na plaćanje jednak je gore navedenom prosječnom broju hektara.

[…]”

11 Člankom 44. stavcima 1. i 2. navedene uredbe određivalo se:

„1. Na temelju svakog prava na plaćanje u vezi s prihvatljivim hektarom stječe se pravo na plaćanje iznosa utvrđenog pravom na plaćanje.

2. ‚Prihvatljivi hektar’ znači bilo koja poljoprivredna površina na gospodarstvu koja se koristi kao obradivo zemljište i trajni travnjak, osim trajnih nasada i šuma ili onih koje se koriste za nepoljoprivrednu aktivnost.” [neslužbeni prijevod]

Uredba br. 795/2004

12 Uredba 795/2004 stavljena je izvan snage Uredbom Komisije (EZ) br. 1120/2009 od 29. listopada 2009. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu programa jedinstvenih plaćanja predviđenog u Glavi III. Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 o utvrđivanju zajedničkih pravila za programe izravne potpore za poljoprivrednike u okviru zajedničke poljoprivredne politike i utvrđivanju određenih programa potpore za poljoprivrednike (SL 2009., L 316, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 20., str. 167.).

13 U uvodnim izjavama 1., 2., 10. i 11. Uredbe br. 795/2004 navodilo se:

„(1) Potrebno je utvrditi detaljna pravila za provedbu Glave III. Uredbe [br. 1782/2003] o uspostavi programa jedinstvenih plaćanja za poljoprivrednike.

(2) Radi jasnoće treba propisati niz definicija. Prema potrebi, trebalo bi upotrebljavati definicije koje se već primjenjuju u sličnim situacijama i/ili se koriste godinama.

[…]

(10) Kako bi se olakšala provedba programa jedinstvenih plaćanja, važno je da države članice mogu započeti s određivanjem potencijalnih korisnika programa od godine koja prethodi prvoj godini provedbe programa, posebno u slučajevima kada je gospodarstvo doživjelo promjene koje su posljedica nasljeđivanja ili su povezane s promjenama u pravnom poretku, te privremeno utvrditi prava na plaćanje.

(11) Članak 33. Uredbe [br. 1782/2003] definira posebne situacije koje poljoprivrednicima omogućuju pristup programu jedinstvenih plaćanja. Kako bi se izbjeglo da se te situacije koriste kao izgovor za neprimjenu pravila koja se primjenjuju na uobičajene prijenose gospodarstva i povezanih referentnih iznosa, valja utvrditi niz uvjeta i definicija koji se primjenjuju na te situacije."

14 U članku 1. Uredbe br. 795/2004 propisivalo se:

„Ovom se Uredbom utvrđuju detaljna pravila za provedbu programa jedinstvenih plaćanja iz glave III. Uredbe (EZ) [br. 1782/2003]."

15 Članak 2. Uredbe br. 795/2004 propisivao je:

„Za potrebe Glave III. Uredbe [br. 1782/2003] i za potrebe ove Uredbe koriste se sljedeće definicije:

[…]

(j) ‚jedinica proizvodnje' znači najmanje jedna površina koja je u mjerodavnom referentnom razdoblju stekla pravo izravnog plaćanja, uključujući površine pod krmnim biljem, ili ona koja je posjedovanjem jedne životinje stekla pravo na izravna plaćanja u referentnom razdoblju koje, ovisno o slučaju, prati odgovarajuće pravo na premiju;

[…]"

16 Člankom 15. Uredbe br. 795/2004, naslovljenim „Spajanja i podjele", u stavku 2. predviđalo se:

„Za potrebe članka 33. stavka 3. drugog podstavka Uredbe [br. 1782/2003], ‚podjela' znači podjela poljoprivrednika u smislu članka 2. točke (a) Uredbe [br. 1782/2003] na najmanje dva nova različita poljoprivrednika u smislu članka 2. točke (a) Uredbe [br. 1782/2003], od kojih barem jedan u smislu upravljanja, dobiti i financijskih rizika i dalje kontrolira barem jedna od fizičkih ili pravnih osoba koje su upravljale izvornim gospodarstvom ili podjela poljoprivrednika u smislu članka 2. točke (a) Uredbe [br. 1782/2003] na barem jednog novog različitog poljoprivrednika u smislu članka 2. točke (a) Uredbe [br. 1782/2003], dok drugog u pogledu upravljanja, dobiti i financijskih rizika i dalje kontrolira poljoprivrednik koji je upravljao izvornim gospodarstvom.

Broj i vrijednost prava na plaćanje utvrđuju se na temelju referentnog iznosa i broja hektara koji odgovara proizvodnim jedinicama izvornog gospodarstva koje su prenesene." [neslužbeni prijevod]

Talijansko pravo

17 Decretom ministeriale n. 1688 (Ministarska uredba br. 1688), od 20. srpnja 2004., decretom ministeriale n. 1788 (Ministarska uredba br. 1788) od 5. kolovoza 2004. i decretom ministeriale n. 2026 (Ministarska uredba br. 2026) od 24. rujna 2004., donesena su pravila za provedbu uredbi br. 1782/2003 i 795/2004 u talijanskom pravu.

Glavni postupak i prethodna pitanja

18 Braća OL i ST držala su udio u društvu Società Agricola Circe di ST e OL na datum podnošenja zahtjeva za dodjelu prava na plaćanje na temelju programa jedinstvenih plaćanja koji je podnijelo to društvo i na datum privremene dodjele 130 prava na plaćanje na temelju površine koju je obrađivalo navedeno društvo.

19 Ta su dva brata 1. kolovoza 2002., nakon privremene dodjele tih prava, sklopila sporazum kojim se predviđao niz povezanih pravnih transakcija, odnosno prijenos udjela tog istog društva, ali i udjela trećeg društva, te prijenos poljoprivrednih površina. Učinak tih različitih transakcija bio je taj da društvo Società Agricola Circe, odnosno novo društvo koje su osnovali samo OL i njegova supruga, nije više držalo, za sijanje usjeva, sve hektare navedene u zahtjevu za dodjelu prava na plaćanje u okviru programa jedinstvenih plaćanja, na temelju kojeg su ta prava bila privremeno dodijeljena.

20 AGEA je konačno dodijelila 71 pravo na plaćanje društvu Società Agricola Circe. Iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da je ostalih 59 prava na plaćanje, koja su bila privremeno dodijeljena, konačno dodijeljeno društvu Agricola Case Rosse, koje je od rujna 2002. iskorištavalo zemljišta koje mu je prenijelo društvo Società Agricola Circe di ST e OL.

21 Društvo Società Agricola Circe podnijelo je 5. lipnja 2006. tužbu pred Tribunaleom di Roma (Sud u Rimu, Italija) protiv AGEA-e, ST-a i društva Agricole Case Rosse kako bi se utvrdilo njegovo pravo na isplatu potpora koje odgovaraju 130 prava na plaćanje i kako bi se potonjima naložilo plaćanje naknade štete jer je konačna dodjela 71 prava na plaćanje bila nezakonita jer nije proizlazila iz stvarne podjele društva Società Agricola Circe di ST e OL. Prema mišljenju društva Società Agricola Circe došlo je samo do prijenosa udjela društva Società Agricola Circe di ST e OL.

22 Presudom od 27. lipnja 2011. Tribunale di Roma (Sud u Rimu) odbio je tu tužbu. Ta je presuda potvrđena presudom Cortea d'appello di Roma (Žalbeni sud u Rimu, Italija) od 21. travnja 2017.

23 Potonji je sud protumačio članak 33. stavak 3. Uredbe br. 1782/2003 i, konkretnije, u njemu sadržan pojam „podjela", te je smatrao da se taj pojam u toj uredbi upotrebljava u širokom smislu, a ne „tehničkom" smislu. Stoga se, prema mišljenju navedenog suda, navedeni pojam ne odnosi na pojam kako je definiran u pravu društava, nego na sve situacije u kojima jedan poljoprivrednik nasljeđuje drugog i koje uključuju promjenu prvotno obrađene površine. Osim toga, taj je sud pojasnio da potpore moraju biti povezane s obradivom površinom. Stoga je razmjerno dodijelio određena prava na plaćanje, koja su bila privremeno dodijeljena društvu Società Agricola Circe di ST e OL, poljoprivredniku koji je od rujna 2002. obrađivao prenesena zemljišta, odnosno društvu Agricola Case Rosse.

24 Društvo Società Agricola Circe podnijelo je protiv presude od 21. travnja 2017. žalbu Corteu suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija), sudu koji je uputio zahtjev, tvrdeći osobito da se tom presudom povređuje i pogrešno primjenjuje članak 15. Uredbe br. 795/2004, članak 2. točka (a), članci 33., 38., 45. i 46. Uredbe br. 1782/2003, kao i zakonodavstvo kojim je Talijanska Država donijela detaljna pravila za provedbu tih odredbi Unije, odnosno Ministarske uredbe br. 1668 od 20. srpnja 2004., br. 1788 od 5. kolovoza 2004. i br. 2026 od 24. rujna 2004.

25 U prilog svojoj žalbi u kasacijskom postupku društvo Società Agricola Circe ističe, među ostalim, da relevantne odredbe prava Unije definiraju pojam „podjela” tako da obuhvaćaju samo situaciju u kojoj je poljoprivredno gospodarstvo podijeljeno na dva nova gospodarstva. Stoga, običan prijenos zemljišta nije relevantan za konačnu dodjelu prava na plaćanje.

26 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, za rješavanje spora koji se pred njim vodi nužno je tumačenje članka 15. Uredbe br. 795/2004 i članka 33. Uredbe br. 1782/2003, kao i drugih odredbi potonje uredbe kako bi se utvrdio, kao prvo, doseg pojma „podjela” poljoprivrednog gospodarstva. Kao drugo, pod pretpostavkom da taj pojam odgovara pojmu utvrđenom u pravu društava, uključujući, među ostalim, u Direktivi (EU) 2019/2121 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu prekograničnih preoblikovanja, spajanja i podjela (SL 2019., L 321, str. 1. i ispravak SL 2020., L 20, str. 24.) i stoga ne obuhvaća situaciju poput one o kojoj odlučuje, takvo je tumačenje također nužno kako bi se utvrdilo je li i u kojoj je mjeri za tu konačnu dodjelu relevantno smanjenje obradive površine do kojeg je došlo nakon podnošenja zahtjeva za dodjelu prava na plaćanje i njihove privremene dodjele, ali prije konačne dodjele tih prava.

27 U tim je okolnostima Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li pojam ‚podjela’ iz članka 33. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 1782/2003 i članka 15. Uredbe (EZ) br. 795/2004 tumačiti s obzirom na institut prava društava i stoga na način da podrazumijeva posao koji dovodi do promjene u društvu, čiji je učinak raspodjela izvorne imovine i svih površina koje obrađuje jedno društvo na dvije zasebne imovine koje pripadaju dvama različitim pravnim subjektima, ili ga se može široko tumačiti na način da obuhvaća svaki ugovorni pravni posao, čiji je krajnji rezultat dodjela izvorne imovine i svih površina koje obrađuje izvorno ‚poljoprivredno’ društvo dvama različitim subjektima, uključujući putem prodaje udjela i akata o prodaji zemljišta?

2. Je li, u skladu s pravilnim tumačenjem skupa pravnih pravila Uredbe br. 1782/2003 (članci 2., 23., 24., 33., 34., 36., 38., 43. i 44.) za potrebe konačne dodjele prava na plaćanje u okviru ZPP-a, prilikom prve primjene jedinstvenog plaćanja relevantno smanjenje površine koja se obrađuje i prihvatljivih hektara do kojeg je došlo tijekom 2002., nakon što je ‚poljoprivrednik’ podnio zahtjev i nakon privremene dodjele prava na plaćanje, ako je do toga došlo na temelju ugovornih akata o prodaji jednog dijela predmetnih zemljišta već tijekom 2002. i ako do te promjene u obliku smanjenja može doći i po službenoj dužnosti u postupku konačne dodjele?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

28 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 33. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1782/2003, u vezi s člankom 15. stavkom 2. Uredbe br. 795/2004, tumačiti na način da pojam „podjela” u smislu tih odredbi obuhvaća situaciju u kojoj povezane pravne transakcije do kojih je došlo između više poljoprivrednika tijekom referentnog razdoblja, uključujući prijenos udjela i obradivih poljoprivrednih površina, ima za učinak to da se početna

imovina poljoprivrednika i sve te površine dodjeljuju dvama novim različitim poljoprivrednicima, čak i ako takva situacija ne predstavlja „podjelu” u smislu prava društava Unije, a osobito, Direktive 2019/2121.

29 Kao prvo, uvodno valja primijetiti da okolnost da su Uredbe br. 1782/2003 i 795/2004 stavljene izvan snage ne utječe na predmet glavnog postupka s obzirom na to da iz elemenata kojima Sud raspolaže proizlazi da su te uredbe u ovom slučaju primjenjive *ratione temporis*.

30 Kao drugo, u tom kontekstu valja istaknuti da u skladu s člankom 33. stavkom 3. drugim podstavkom Uredbe br. 1782/2003, ako se podjele provedu u referentnom razdoblju, koje u skladu s člankom 38. te uredbe obuhvaća kalendarske godine 2000. do 2002. ili najkasnije 31. prosinca godine koja prethodi godini u kojoj se primjenjuje program jedinstvenih plaćanja, poljoprivrednici koji su stranke te podjele i koji upravljaju predmetnim poljoprivrednim gospodarstvima imaju „razmjeran” pristup programu jedinstvenih plaćanja, odnosno potpori dohotku.

31 Međutim, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi, a da, osim toga, nije osporeno, da su povezane pravne transakcije, koje su dovele osobito do smanjenja poljoprivrednih površina društva Società Agricola Circe u odnosu na obradive poljoprivredne površine društva Società Agricola Circe di ST e OL, provedene tijekom 2002. i stoga tijekom referentnog razdoblja utvrđenog člankom 38. Uredbe br. 1782/2003.

32 Kao treće, valja istaknuti da, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, pojam „podjela”, kako je definiran u pravu društava, podrazumijeva izmjenu jedinstvenog društva čiji je učinak podjela izvorne imovine i svih obradivih površina tog društva na dvije različite imovine koja pripada različitim pravnim subjektima. U tom pogledu upućuje, među ostalim, na Direktivu 2019/2121, koja sadržava definiciju tog pojma. Usto, taj sud utvrđuje da u ovom slučaju društvo Società Agricola Circe di ST e OL nije bilo predmet podjele u smislu prava društava. Iz toga slijedi da bi samo tumačenje navedenog pojma koje je šire od onog iz prava društava omogućilo sudu koji je uputio zahtjev da smatra da je društvo Società Agricola Circe di ST e OL bilo predmet podjele u smislu članka 33. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1782/2003, u vezi s člankom 15. stavkom 2. Uredbe br. 795/2004.

33 U svrhu tumačenja tih potonjih odredbi, valja podsjetiti na to da Uredba br. 795/2004, u skladu sa svojim člankom 1., u vezi s uvodnom izjavom 1., utvrđuje detaljna pravila za provedbu programa jedinstvenih plaćanja predviđenog u glavi III. Uredbe br. 1782/2003. U tu svrhu, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 2. Uredbe br. 795/2004, ta uredba radi jasnoće sadržava određen broj definicija.

34 Stoga, u skladu s člankom 15. stavkom 2. Uredbe br. 795/2004, za potrebe članka 33. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1782/2003, „podjela” znači podjela poljoprivrednika, kako je definirano u članku 2. točki (a) Uredbe br. 1782/2003, na barem dva nova različita poljoprivrednika od kojih barem jednog, u pogledu upravljanja, dobiti i financijskih rizika i dalje kontrolira barem jedna od fizičkih ili pravnih osoba koje su upravljale izvornim gospodarstvom, ili podjela poljoprivrednika u smislu tog članka 2. točke (a) na najmanje jednog novog poljoprivrednika, dok je drugi i dalje, u pogledu upravljanja, dobiti i financijskih rizika pod kontrolom poljoprivrednika koji je upravljao izvornim gospodarstvom.

35 Valja utvrditi da tekst tih odredbi ne sadržava nikakvo upućivanje na instrumente prava Unije koji se odnose na prava društava, kao što je Direktiva 2019/2121, kojima se predviđa uža definicija pojma „podjela”.

36 Usto, iz teksta navedenih odredbi proizlazi da one ne sadržavaju upućivanje na pravo država članica u pogledu određivanja pojma „podjela” u svrhu primjene članka 33. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1782/2003.

37 U tom pogledu valja podsjetiti na to da prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da se tekst odredbe prava Unije koja ne sadržava nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica radi određivanja svojeg smisla i dosega treba u pravilu autonomno i ujednačeno tumačiti u cijeloj Uniji, uzimajući u obzir njezin tekst kao i kontekst te odredbe i cilj koji se želi postići propisom o kojem je riječ (vidjeti u tom smislu presude od 25. listopada 2012., Ketelä, C-592/11, EU:C:2012:673, t. 34. i navedenu sudsku praksu i od 20. travnja 2023., EEW Energy from Waste, C-580/21, EU:C:2023:304, t. 23. i navedenu sudsku praksu).

38 Iako članak 15. stavak 2. Uredbe br. 795/2004 definira pojam „podjela” kao podjelu poljoprivrednika na barem dva nova različita poljoprivrednika od kojih barem jednog, u pogledu upravljanja, dobiti i financijskih rizika i dalje kontrolira barem jedna od fizičkih ili pravnih osoba koje su upravljale izvornim gospodarstvom, ili podjela poljoprivrednika na najmanje jednog novog poljoprivrednika, dok je drugi i dalje, u pogledu upravljanja, dobiti i financijskih rizika pod kontrolom poljoprivrednika koji je upravljao izvornim gospodarstvom, u toj se odredbi ne pojašnjava u kojem obliku treba provesti postupak podjele poljoprivrednika koji upravlja izvornim gospodarstvom kako bi bio obuhvaćen tim pojmom i, prema tome, kako bi poljoprivrednici koji upravljaju poljoprivrednim gospodarstvima koja su rezultat takve podjele bili prihvatljivi za program jedinstvenih plaćanja. Tako navedena odredba, usredotočujući se na situaciju koja proizlazi iz takve transakcije, definira navedeni pojam u odnosu na učinke te transakcije.

39 Iz toga slijedi da se na temelju teksta članka 15. stavka 2. Uredbe br. 795/2004 može smatrati da se pojam „podjela” iz članka 33. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1782/2003 primjenjuje na situaciju koja proizlazi iz povezanih pravnih transakcija i, osobito, prijenosa obradivih poljoprivrednih površina tijekom referentnog razdoblja, čak i ako takva situacija nije nužno obuhvaćena pojmom „podjela” kako je definiran u drugim instrumentima prava društava Unije, uključujući, među ostalim, Direktivu 2019/2121.

40 Takvo tumačenje potvrđuju opća struktura Uredbe br. 1782/2003, kao i njezina svrha.

41 U tom pogledu valja istaknuti, kao prvo, da iz tumačenja članka 36. stavka 1. Uredbe br. 1782/2003, u vezi s člankom 43. stavkom 1. te uredbe i člankom 44. stavkom 1. navedene uredbe najprije proizlazi da se potpora dohotku poljoprivrednika, dodijeljena u okviru programa jedinstvenih plaćanja, isplaćuje za prava na plaćanje, zatim, da svaki poljoprivrednik ima pravo na plaćanje po prihvatljivom hektaru za navedenu potporu i, naposljetku, da svako pravo na plaćanje povezano s prihvatljivim hektarom daje pravo na plaćanje iznosa određenog tim pravom.

42 Stoga valja smatrati da Uredba br. 1782/2003 priznaje postojanje veze između, s jedne strane, prava na plaćanje na temelju kojih se isplaćuje potpora dohotku i, s druge strane, poljoprivrednih površina (vidjeti u tom smislu presudu od 21. siječnja 2010., van Dijk, C-470/08, EU:C:2010:31, t. 28. do 30.).

43 Međutim, postojanje te veze odražava se i u okviru postupka podjele poljoprivrednika tijekom referentnog razdoblja. Naime, iz tumačenja članka 33. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1782/2003 u vezi s člankom 15. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe br. 795/2004 proizlazi da zbog podjele broj prava na plaćanje za svakog poljoprivrednika koji upravlja dijelom izvornog poljoprivrednog gospodarstva nužno mora biti manji od broja koji je isplaćen cijelom tom poljoprivrednom gospodarstvu.

44 Tako na temelju prve od tih odredbi, ako do podjele dođe u referentnom razdoblju ili najkasnije do 31. prosinca godine koja prethodi godini primjene programa jedinstvenih plaćanja, poljoprivrednik koji upravlja gospodarstvom o kojem je riječ ima pravo na razmjeran pristup programu jedinstvenih plaćanja pod istim uvjetima kao i poljoprivrednici koji su upravljali izvornim poljoprivrednim gospodarstvima. Isto tako, prema drugoj od navedenih odredbi, broj i vrijednost prava na plaćanje utvrđuju se osobito na temelju broja hektara koji odgovara prenesenim proizvodnim jedinicama izvornog gospodarstva.

45 Kao drugo, kad je riječ o cilju Uredbe br. 1782/2003, najprije valja podsjetiti na to da je, kao što je to navedeno u uvodnoj izjavi 24. te uredbe, njezin cilj bio omogućiti prijelaz s potpore proizvodnji na potporu proizvođaču postupnim smanjenjem izravnih plaćanja i uvođenjem programa potpore proizvodno nevezanom prihodu, to jest jedinstvenog plaćanja koje je određeno na temelju ranijih prava tijekom referentnog razdoblja kako bi poljoprivrednici Unije postali konkurentniji (presuda od 19. rujna 2013., Panellinios Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou, C-373/11, EU:C:2013:567, t. 17.).

46 Nadalje, iz uvodne izjave 29. Uredbe br. 1782/2003, u skladu s kojom jedinstveno plaćanje treba utvrditi na razini gospodarstva, proizlazi da je zakonodavac Unije želio ograničiti isplatu potpore, na temelju prava na plaćanje po hektaru, na poljoprivrednika koji stvarno upravlja poljoprivrednim gospodarstvom, odnosno na skup proizvodnih jedinica.

47 U tom pogledu valja istaknuti da je Sud već presudio da su poljoprivredne površine dio gospodarstva poljoprivrednika kad on ima ovlast upravljati njima u svrhu obavljanja poljoprivredne aktivnosti, tj. kad on u pogledu tih površina raspolaže dovoljnom autonomijom za obavljanje svoje poljoprivredne djelatnosti (presuda od 9. lipnja 2016., Planes Bresco, C-333/15 i C-334/15, EU:C:2016:426, t. 37. i navedena sudska praksa).

48 Naposljetku, kao što to proizlazi iz njezine uvodne izjave 30., Uredbom br. 1782/2003 također se nastoji postići izbjegavanje spekulativnih prijenosa prava na plaćanje koji dovode do gomilanja takvih prava koja ne odgovaraju poljoprivrednoj stvarnosti.

49 Doista, tumačenje pojma „podjela” iz članka 33. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1782/2003 na način da se na temelju njega ne može smatrati da bi novi poljoprivrednik, na kojeg su u okviru povezanih pravnih transakcija tijekom referentnog razdoblja prenesene obradive poljoprivredne površine, mogao pristupiti sustavu jedinstvenih plaćanja ugrozilo bi sve ciljeve koji se nastoje postići tom Uredbom br. 1782/2003, navedene u točkama 45., 46. i 48. ove presude, s obzirom na to da to tumačenje podrazumijeva da je, s jedne strane, pristup tom programu isključivo i u cijelosti odobren poljoprivredniku koji više ne upravlja tim površinama i, s druge strane, da se potpora isplaćuje za prava na plaćanje koja više nisu povezana s navedenim površinama.

50 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da članak 33. stavak 3. drugi podstavak Uredbe br. 1782/2003, u vezi s člankom 15. stavkom 2. Uredbe br. 795/2004 treba tumačiti na način da pojam „podjela” u smislu tih odredbi obuhvaća situaciju u kojoj povezane pravne transakcije do

kojih je došlo između više poljoprivrednika tijekom referentnog razdoblja, uključujući prijenos udjela i obradivih poljoprivrednih površina, imaju za učinak to da se početna imovina poljoprivrednika i sve te površine dodjeljuju dvama novim različitim poljoprivrednicima, čak i ako takva situacija ne predstavlja „podjelu” u smislu prava društava Unije, a osobito, Direktive 2019/2121.

Drugo pitanje

51 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je drugo pitanje postavljeno za slučaj da odgovor na prvo pitanje podrazumijeva da pojam „podjela” iz članka 33. stavka 3. drugog podstavka Uredbe br. 1782/2003, u vezi s člankom 15. stavkom 2. Uredbe br. 795/2004, upućuje na pojam iz prava društava.

52 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, na drugo pitanje nije potrebno odgovoriti.

Troškovi

53 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

Članak 33. stavak 3. drugi podstavak Uredbe Vijeća (EZ) br. 1782/2003 od 29. rujna 2003. o utvrđivanju zajedničkih pravila za programe izravne potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i utvrđivanju određenih programa potpore za poljoprivrednike te o izmjeni uredaba (EEZ) br. 2019/93, (EZ) br. 1452/2001, (EZ) br. 1453/2001, (EZ) br. 1454/2001, (EZ) br. 1868/94, (EZ) br. 1251/1999, (EZ) br. 1254/1999, (EZ) br. 1673/2000, (EEZ) br. 2358/71 i (EZ) br. 2529/2001 (SL 2003., L 270, str. 1.), u vezi s člankom 15. stavkom 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 795/2004 od 21. travnja 2004. o detaljnim pravilima za provedbu programa jedinstvenih plaćanja predviđenog Uredbom (EZ) br. 1782/2003 o utvrđivanju zajedničkih pravila za programe izravne potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i utvrđivanju određenih programa potpore za poljoprivrednike,

treba tumačiti na način da:

pojam „podjela” u smislu tih odredbi obuhvaća situaciju u kojoj povezane pravne transakcije do kojih je došlo između više poljoprivrednika tijekom referentnog razdoblja, uključujući prijenos udjela i obradivih poljoprivrednih površina, imaju za učinak to da se početna imovina poljoprivrednika i sve te površine dodjeljuju dvama novim različitim poljoprivrednicima, čak i ako takva situacija ne predstavlja „podjelu” u smislu prava društava Unije, a osobito, Direktive (EU) 2019/2121 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu prekograničnih preoblikovanja, spajanja i podjela.

Potpisi